

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΘΝΙΚΗ ΙΔΕΑ

Διηγούνται συχνά στην Τήνο την ακόλουθη ιστορία: Πριν από τους βαλκανικούς πολέμους, τις ημέρες του πανηγυριού, καταπλέανε στο νησί της Μεγαλόχαρης πλήθος καΐκια από την Τουρκία, δηλαδή από τις άχτες της Ίωνίας κι από τα υπόδουλα άκομα νησιά. Συνέβαινε τότε ταχτικά μιὰ σκηνή που όσοι την είδανε δεν μπορούν να την ξεχάσουν. Οί αλύτρωτοι Έλληνες έβγαιναν από τα καΐκια σέ μιὰ κατάσταση διονυσιακή, έπεφταν καταγής εκατοντάδες άνθρωποι μαζεμένοι και φιλούσαν το χώμα. Φιλούσαν το έδαφος της ελεύθερης Ελλάδας.

Η αυθόρμητη αυτή εκδήλωση μᾶς φέρνει στο νοῦ μιάν αρχή πολιτειακή, επίσης αυθόρμητα βγαλμένη από το μεγάλο καμίνι της Έλληνικής Έπανάστασης. Βρίσκεται διατυπωμένη, στο σύνταγμα που ψήφισε ή Β' Έθνοσυνέλευση του Άστρους, με τ' ακόλουθα άπλοϊκά και συγκινητικά λόγια:

«Είς την έλληνικήν Έπικράτειαν οὔτε πωλείται οὔτε αγοράζεται άνθρωπος· άργυρώνητος δέ παντός γένους και πάσης θρησκείας, άμα πατήσας το έλληνικόν έδαφος, είναι ελεύθερος και από τον δεσπότην αυτού άκαταζήτητος».

Προσέξατε τις ευγενικές αυτές φράσεις, γιατί το νόημά τους είναι βαθύ και πολυσήμαντο. Δίνουν στο έλληνικό έδαφος μιάν ιδιότητα, θαρρείς, θεϊκή και στην εθνική μας συνείδηση ένα πλάτος πανανθρώπινο. Κάθε άνθρωπος, άπ' όποια φυλή κι όποια θρησκεία, μόλις πατήσει έλληνικό χώμα, γίνεται ελεύθερος. Άγγιζοντας τη γή μας, γεμίζει ελευθερία. Δεν υπάρχει ωραιότερος συμβολισμός — όμως, συμβολισμός όπλισμένος έδω, από τη δύναμη του επαναστατημένου λαού, με κύρος συνταγματικό.

Λέμε λοιπόν πως αυτή είναι ή άληθινή εθνική μας παράδοση, ό γνήσιος, ό τίμιος, ό ειλικρινής έλληνικός πατριωτισμός. Είναι ή παράδοση που συνταιριάζει το έλληνικό πνευμα με το πνεύμα της ελευθερίας και την εθνική μας ιδέα με τον πιο γενναιοδωρο ανθρωπισμό. Είναι ή σχολή του Ρήγα Φερραίου και του Άδαμάντιου Κοραή και των επαναστατικών Έθνοσυνελεύσεων που εφαρμόσανε τα διδάγματά τους. Είναι το πνεύμα του Σολωμού, του Κάλβου, του Μακρυγιάννη, του Ψυχάρη, του Παλαμά, όλων χωρίς εξαίρεση των άξιων του ονόματος πνευματικών όδηγών του Νεώτερου Έλληνισμού. Είναι

ή πολεμική μας παράδοση, που, από τα Δερβενάκια και το Μεσολόγγι ως το Άρκάδι κι ως τους βαλκανικούς πολέμους και το Σκρά και τη Σμύρνη κι ως την Πίνδο και το Ροῦπελ και τη μάχη της Κρήτης και τους κατοπινοῦς άγώνες, στάθηκε πάντα παράδοση πολέμων άπελευθερωτικών, για το ξεσκάβωμα αλύτρωτων άδελφών ή για την υπεράσπιση βωμών και έστιών. Είναι, τέλος, ή παράδοση της Έλληνοορθόδοξης Έκκλησίας, που ή ήθική της άξια, ό μεγάλος τίτλος της για το παρόν και για το μέλλον είναι ότι άγωνίστηκε και συχνά θυσιάστηκε για την ελευθερία — για να αισθάνεται ελεύθερος κάθε άνθρωπος που πατά αυτό έδω το χώμα.

Άν αφαιρέσουμε από την εθνική μας ιδεολογία το φιλελεύθερο ιδανικό, αν καταργήσουμε αυτό το ανθρωπιστικό και πνευματικό πλάτος που έδωσαν οί πατέρες μας στον έλληνικό έθνισμό, αν ξεγράψουμε όλους αυτούς τους συγγραφείς και τους άγωνιστές που μνημόνεψα και τις παραδόσεις και τις αναμνήσεις και τη δημιουργική έξαρση που πηγάζει άένα άπ' αυτές, τι θα μείνει από τον Έλληνισμό; Τι περιεχόμενο θα έχει στο έξης ή εθνική μας ιδέα; Τι πνευματική τροφή θα προσφέρουμε στους νέους; Πώς θα τους θερμάνουμε; Πώς θα τους πείσουμε ότι ή Ελλάδα είναι μιὰ μεγάλη ύπόθεση που δεν πρέπει να την εγκαταλείψουν;

Την εθνική μας παράδοση πάνε να την καταστρέψουν στις ημέρες μας οί άνθρωποι άκριβώς που θέλουν να λέγονται «έθνικόφρονες». Παράξενος, μά την αλήθεια, έθνικός ζηλος, που διασύρει και άπαρνιέται καθετί που άποτελεί του έθνους την άξια και τη δικαίωση της ύπαρξής του. Την αρχή την έκαμε ό Μεταξάς, που έφτασε στο σημείο ν' άπαγορεύει τη διδασκαλία του Έπιτάφιου του Περικλή. Τώρα κάθε πνευματικός άνθρωπος που προσπαθεί να συγκρατήσει, μες στη θύελλα της περιόδου που περνούμε, το αυθεντικό έθνικό μας πνεύμα, βρίζεται από τις «έθνικόφρονες» στήλες ως άναρχικός και προδότης. Το να σκέπτεσαι για το κράτος και την πολιτική, όπως φέρ' ειπείν ό Κοραής, είναι άναρχία. Προδοσία έθνική είναι να πιστεύεις αυτά που διακήρυξε ό Σολωμός, λόγου χάρη την αρχή ότι «το έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί έθνικό ό,τι είναι αληθές». Άλίμονο! τι θα άκουε σήμερα ό κόμης με τέτοια μυαλά!

Το τι μένει από την εθνική μας ιδέα στις «έθνικόφρονες» στήλες είναι εύκολο να το πιστοποιήσει ό καθένας. Καμμιά ελευθερία, καμμιά γενναιοδωρία, κανέναν ανθρωπισμός, καμμιά άγάπη της προόδου, κανένα πνευματικό πλάτος, κοντολογής καμμιά άληθινή έλληνικότητα. Μονάχα ό πιο στενόκαρδος

φανατισμός, θανάσιμο μίσος για κάθε φιλελεύθερο πνεύμα και σχολαστική άρνηση όλων συλλήβδην των νέων αντιλήψεων για οποιοδήποτε θέμα της πολιτικής, της επιστήμης, της τέχνης. Και ως εθνικές θεωρίες, ως ιδανικά ζωής; ο πριν από το Βενιζέλο παλαιοκομματισμός, ο καθαρευοισιανισμός και το άστυνομικό κράτος!

Άς μιλήσουμε καθαρά, γιατί οί καιροί δέν επιτρέπουν τις περιφράσεις. Ή ζωντανή ελληνική νιότη δέν πρόκειται ν' ακολουθήσει ένα τέτοιο νεκρό κήρυγμα σάν αυτό πού παρουσιάζει σήμερα ο κόσμος των λεγομένων «εθνικοφρόνων». Κοιτάξτε τριγύρω σας, κοιτάξτε στό πιό κοντινό σας περιβάλλον. Κοιτάξτε μέσ στά μάτια τούς νέους πού μιλά ή καρδιά τους και ρωτήσετέ τους αν πιστεύουν τό κήρυμά σας. Όχι, μή γελιέστε άδικο, δέν τό πιστεύουν. Ούτε τό Βασιλεία πιστεύουν ούτε τά κόμματα ούτε τίς έφημερίδες. Μιά βαριά άπογοήτευση κατέχει τό μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής νεολαίας, μία άποκαρδίωση ανήκουστη. Ύποσυνείδητα γυρεύει νά ξανασυνδεθεί με την ελληνική της παράδοση, με την παράδοση της ελευθερίας, της δημιουργικής τόλμης και των μεγάλων πανανθρώπινων ιδανικών. Μά δέν τή βρίσκει πουθενά, έξόν από μερικά κείμενα κατατρεγμένα κι αυτά και συκοφαντημένα. Γυρεύει την Ελλάδα, την άληθινή, την ωραία, τή γενναιοψυχη, μά δέν ξέρει πού νά πάει νά τή συναντήσει. Κι' ο ύστερικός θόρυβος της καθημερινής δημοσιογραφικής πολεμικής αυξάνει όλοένα την πνευματική μας σύγχυση, την ψυχική μας άρρώστεια.

Ή νιότη άπομακρύνεται από την εθνική παράδοση κι υπεύθυνοι είναι κατά πρώτο λόγο εκείνοι πού αγωνίζονται ν' άπογυμνώσουν την εθνική μας ιδέα άπ' όλα τά στοιχεία πού έκαμαν ως σήμερα τό ήθικό μεγαλειό της και τή γοητεία της. Πού θά πάνε τελικά οί νέοι της Ελλάδας κανείς δέν μπορεί νά προβλέψει. Οί περισσότεροι πρós τό παρόν δέν πάνε πουθενά, αλλά φθίνουν μέσ στην άβουλία και την άρνηση. Τούς πιό ανήσυχους και πιό ζωνηρούς έλκύει αυτή τή στιγμή ο σταλινισμός. Αύριο μπορεί νά τούς έλκύσει ο τροτσκισμός ή καμιά άλλη, ακόμα άριστερώτερη, διδασκαλία. Τά πράματα είναι τώρα καθαρά. Ή Ελλάδα, τέτοια πού την παρουσιάζουν οί επίσημοι, οί κρατούντες και οί κήρυκές τους, δέν πείθει. Για νά πεισθεί ή νιότη, για νά συγκινηθεί, χρειάζεται ελευθερία, γενναιοδωρία, ανθρωπισμός, δημιουργικό πνεύμα. Χρειάζεται νά ξαναζωντανέψει στά μάτια της ή άλλη Ελλάδα, εκείνη πού λέμε έμείς, ή Ελλάδα του Ρήγα και του Εικοσιένα... ή ελεύθερη, ή δημοκρατική, ή λαϊκή και φιλοπρόοδη, ή Ελλάδα πού πιστεύει στον άνθρωπο και πού βαδίζει με γενναιότητα πρós τό

μέλλον — νά ξαναζωντανέψει και νά ξανασυνθέσει την παράδοσή της με τίς ανάγκες και τίς έπιταγές του αιώνα. Άλλιώς, τή νιότη θά την κατακτήσει τελικά κάποια μορφή διεθνισμού, πού θά της ύποσχεθεί, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, με ειλικρίνεια ή χωρίς ειλικρίνεια αυτό πού λαχταρά ή ψυχή της, δηλαδή ένα ιδανικό φιλελεύθερο κι ανθρώπινο. Μά όταν έμεις μιλούμε για την Ελλάδα έτσι πού τή νιώθουμε, ή φωνή μας σκεπάζεται από βρισιές και χλευασμούς. Δέν είμαστε βέβαια έμείς πολιτικό κόμμα. Είμαστε άτομα ανεξάρτητα και άπομονωμένα. Δέν έχουμε καμιά ύλική δύναμη. Προειδοποιούμε, ώστόσο, και καταλογίζουμε την εϋθύνη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ